

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMAS

NUTARIMAS DĖL VALSTYBINIŲ UNIVERSITETŲ TINKLO OPTIMIZAVIMO PLANO PATVIRTINIMO

2017 m. birželio 29 d. Nr. XIII-533
Vilnius

Lietuvos Respublikos Seimas,

siekdamas sukurti prielaidas aukštai studijų ir mokslinių tyrimų kokybei, veiksmingai aukštojo mokslo sąsajai su visuomenės, valstybės, verslo poreikiais bei mokslo ir studijų tarptautiniam konkurencingumui;

vadovaudamasis Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 28 straipsnio 4 dalimi, Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 8 straipsnio 1 dalimi, 38 straipsnio 1 ir 2 dalimis,
n u t a r i a:

1 straipsnis.

Pritarti Valstybinių universitetų tinklo optimizavimo planui (toliau – Planas) (pridedama).

2 straipsnis.

Siūlyti Lietuvos Respublikos Vyriausybei iki 2017 m. gruodžio 1 d. parengti Plano įgyvendinimo priemones ir kitus teisės aktus, užtikrinant jų atitiktį Septynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programai, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XIII-82 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“.

Seimo Pirmininkas

Viktoras Prancietis

VALSTYBINIŲ UNIVERSITETŲ TINKLO OPTIMIZAVIMO PLANAS

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Valstybinių universitetų tinklo optimizavimo plano (toliau – Planas) tikslas – sukurti prielaidas aukštai mokslo ir studijų kokybei, veiksmingai aukštojo mokslo sąsajai su šalies visuomenės, valstybės, verslo poreikiais bei mokslo ir studijų tarptautiniam konkurencingumui. Siekiama, kad, įgyvendinus Planą ir kitas būtinas aukštojo mokslo sektoriaus reformas, 2030 metais Lietuvos aukštasis mokslas tenkintų šiuos šalies strateginiuose dokumentuose įvardytus parametrus:

1.1. Lietuvos aukštojo mokslo sistemoje vykdomi aukščiausio lygio, tarptautiniu mastu konkurencingi moksliniai tyrimai, studijos ir taikomoji inovacinė veikla.

1.2. Lietuvos aukštosios mokyklos yra tapusios tarptautiniais studentų ir mokslininkų traukos centrais.

1.3. Svarbiausiose šalies mokslo ir studijų plėtros srityse yra sutelkta tarptautinio lygio mokslininkų kritinė masė, tyrėjo ir dėstytojo darbas Lietuvoje yra vienas iš labiausiai prestižinių darbų.

1.4. Mokslas ir studijos atitinka šalies visuomenės, valstybės ir verslo poreikius ir yra vienas iš svarbiausių jų nuolatinio atsinaujinimo, konkurencingumo, technologinių ir socialinių inovacijų kūrimo šaltinių.

2. Planas yra parengtas vadovaujantis Valstybės pažangos strategijos „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. gegužės 15 d. nutarimu Nr. XI-2015 „Dėl Valstybės pažangos strategijos „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ patvirtinimo“, nuostatomis, įgyvendinant Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 167 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgyvendinimo plano patvirtinimo“, II prioriteto „Švietimo, kultūros ir mokslo paslaugų kokybės bei efektyvumo didinimas“ 2.2.4 darbą „Darnaus profesinio mokymo, mokslo ir studijų institucijų tinklo sukūrimas ir socialinės įtraukties didinimas“, atsižvelgiant į Lietuvos mokslo ir inovacijų politikos kaitos gaires, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. rugsėjo 27 d. nutarimu

Nr. XII-2654 „Dėl Lietuvos mokslo ir inovacijų politikos kaitos gairių patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. gruodžio 20 d. nutarimą Nr. XIII-163 „Dėl valstybinių universitetų tinklo optimizavimo“, Europos Komisijos 2010 m. kovo 3 d. komunikatą „Europa 2020. Pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategija“.

II SKYRIUS

ESAMOS BŪKLĖS ANALIZĖ

3. Veiksminga mokslo ir studijų sistema yra šalies inovacijų sistemos pagrindas, užtikrinantis naujų žinių ir idėjų generavimą, jų perėmimą ir pritaikymą šalies ūkyje ir kituose visuomenės sektoriuose. Kokybiškas aukštasis mokslas ne tik aprūpina šalį išsilavinusia, verslia ir kūrybinga darbo jėga. Aukštasis mokslas, išsilavinę žmonės taip pat yra šalies socialinės sanglaudos, pilietinio atsparumo pamatas, būtinas įsitraukimo į tarptautinę šalių bendriją komponentas. Kokybiškas aukštasis išsilavinimas žmogui suteikia daugiau galimybių surasti patrauklią darbo vietą ir užtikrina tvarius socialinius ryšius. Būtinios kokybiško aukštojo mokslo sąlygos yra aukščiausia jame dalyvaujančių mokslininkų ir dėstytojų kompetencija, naujausiomis mokslo žiniomis ir tiesioginiais saitais su praktika pagrįstos studijų programos, tarpdisciplininė ir tarptautinė studijų aplinka, šiuolaikinį mokslo ir technologijų lygį atitinkanti mokomoji, laboratorinė įranga ir mokslinės bei mokomosios informacijos šaltiniai, tarptautinius standartus atitinkantys studentų miesteliai.

4. Dabartinė Lietuvos aukštojo mokslo padėtis netenkina suinteresuotų šalių – studentų, kitų akademinės bendruomenės narių, visuomenės ir verslo. Prastėjanti demografinė padėtis, ribotos valstybės finansinės galimybės, mažas tarptautinis konkurencingumas, maži dėstytojų ir mokslininkų atlyginimai, studijų programų ir mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtos ir inovacinės (toliau – MTEPI) veiklos fragmentacija, akademinės bendruomenės uždumas ir nenoras keistis, ribotas verslo įsitraukimas į MTEPI veiklą – tai tik dalis problemų, kurioms spręsti reikalingi neatidėlioti veiksmai. Lietuva turi ieškoti būdų, kaip dabartines lėšas paskirstyti efektyviau ir paskatinti mokslo ir studijų sistemos kokybę, atitiktis visuomenės poreikiams ir tarptautinio konkurencingumo augimą.

5. Šiuo metu Lietuvoje veikia 14 valstybinių universitetų, 12 valstybinių kolegijų ir 12 valstybinių mokslinių tyrimų institutų. Lietuva kaip maža valstybė su taip išskaidytu intelektiniu potencialu nėra konkurencinga tarptautinėje mokslo ir studijų erdvėje. Siekdamas didinti šalies aukštojo mokslo bei mokslinių tyrimų konkurencingumą, mokslo ir studijų institucijų tinklo optimizavimo kelią pastaruoju metu pasirinko ne viena Europos valstybė.

Sėkminga užsienio valstybių patirtis rodo, kad valstybė turi priimti ryžtingus politinius sprendimus ir nuosekliai įgyvendinti pertvarką per kuo trumpesnę laiką. Įveikti fragmentaciją, konsoliduoti Lietuvos mokslinį potencialą ir optimizuoti mokslo ir studijų institucijų tinklą Lietuvai ne kartą rekomendavo įvairios tarptautinės organizacijos: Pasaulio bankas, Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (toliau – EBPO), Europos Komisija (toliau – EK), Norvegijos mokslo taryba ir kt.

6. Darnūs švietimas ir kultūra yra viena iš penkių svarbiausių Septynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XIII-82 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“ (toliau – Programa), sprendimų sričių, kuriomis grindžiama valstybės raidos vizija. Švietimas Programoje suvokiamas kaip valstybės gerovės ir nacionalinio saugumo, jos pažangos spartinimo pagrindas. Lietuvos švietimo politikos esminiai siekiai yra kokybė, tinkamumas, lygios galimybės, prieinamumas ir tarptautinis reikšmingumas (Programos 123 punktas). Aukštosiose mokyklose bei mokslinių tyrimų institutuose plėtojami aukšto lygio moksliniai tyrimai, jų rezultatų panaudojimas ir inovacijos iš esmės lemia šiuolaikinės visuomenės pažangą, žmogaus ir visuomenės gyvenimo kokybę (Programos 137 punktas). Įgyvendinti nacionalinės švietimo politikos siekius aukštojo mokslo srityje numatoma stiprinant aukštųjų mokyklų sąsają su socialiniais ir verslo partneriais, specialiųjų ir bendrųjų gebėjimų, ypač kūrybiškumo, novatoriškumo ir verslumo, ugdymą (Programos 125.4 papunktis), individualizuojant priėmimo į aukštąsias mokyklas sistemą (Programos 127.5 papunktis), aukštojo mokslo ir mokslinių tyrimų finansavimo modelį susiejant su mokslo ir studijų rezultatais, sudarant kokybės ir tinkamumo kriterijais pagrįstas sutartis su aukštosiomis mokyklomis dėl rengiamų specialistų profesijų ir skaičiaus, didinant dėstytojų ir tyrėjų darbo užmokestį (Programos 128.6 papunktis, 141 punktas), garantuojant nemokamas studijų vietas valstybei svarbiose srityse (Programos 128.7 papunktis).

7. Aukštojo mokslo kokybės ir atitikties paskirčiai pagrindas yra moksliniai tyrimai ir inovacinė veikla. Programoje konstatuota, kad „Lietuvos mokslo ir studijų sistema vis dar yra pernelyg fragmentiška, joje sukurama per mažai technologinių ir socialinių inovacijų“ (Programos 139 punktas), o jos „infrastruktūra yra išskaidyta universitetuose, mokslinių tyrimų institutuose, mokslo ir technologijų parkuose, integruotuose mokslo, studijų ir verslo centruose (slėniuose). Siekiant, kad aukštasis mokslas ir moksliniai tyrimai taptų išskirtine pažangos galimybe, svarbu sutelkti aukštųjų mokyklų, mokslinių tyrimų institutų žmonių išteklius, racionaliai ir tikslingai panaudoti mokslo infrastruktūrą“ (Programos 140 punktas). Programoje pabrėžiama, kad aukštojo mokslo ir mokslinių tyrimų sektorius finansuojamas nepakankamai ir neefektyviai, dėstytojų ir tyrėjų atlyginimai yra vieni mažiausių Europos Sąjungoje (toliau – ES),

o mokslinių tyrimų išskaidymas, temų pasikartojimas skirtingose institucijose, panašius tyrimus vykdančių grupių bendradarbiavimo ir jų tarpusavio koordinavimo stoka yra svarbiausios ribotų išteklių neracionalaus naudojimo priežastys (Programos 142 punktą). Todėl šalia studijų, mokslinių tyrimų ir inovacijų finansavimo sistemos tobulinimo, bendradarbiavimo su socialiniais ir verslo partneriais, tarptautiškumo skatinimo, visapusių studijų kokybės, dėstytojų karjeros sąlygų ir doktorantūros tobulinimo priemonių Programoje, su ja susijusiuose dokumentuose bei jos įgyvendinimo plane numatomas ir aukštųjų mokyklų bei mokslinių tyrimų institucijų sistemos optimizavimas.

8. Lietuvos mokslo ir inovacijų politikos kaitos gairėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. rugsėjo 27 d. nutarimu Nr. XII-2654 „Dėl Lietuvos mokslo ir inovacijų politikos kaitos gairių patvirtinimo“ (toliau – Gairės), kurių įgyvendinimas numatomas Programos 144.6 papunktyje, kompleksinė mokslinių tyrimų sistemos pertvarka, orientuota į inovacijomis grįstos ekonomikos ir demokratijos plėtrą, ir bendrojo ugdymo, profesinio mokymo, aukštojo mokslo ir mokymosi visą gyvenimą grandžių subalansavimas įvardijami kaip vieni svarbiausių Lietuvos mokslo pažangos ir inovacijų skatinimo siekinių (Gairių 2 punktą). Konstatuojama, kad „Lietuvos mokslo ir inovacijų sektoriaus trūkumai yra sisteminiai ir susiję tiek su išteklių stoka atskirose srityse, tiek su neefektyviu jų panaudojimu“ (Gairių 6 punktą); kad neefektyviai veikia mokymo institucijų tinklas (Gairių 7 punktą), o „mokslinių tyrimų infrastruktūros optimalus panaudojimas visuomenės gerovei ir ūkio plėtrai vis dar yra iššūkis“ (Gairių 9 punktą). Siekiant plėtoti novatorišką ekonomiką ir ugdyti kūrybingą, sumanią, politiškai brandžią visuomenę, pabrėžiama būtinybė stiprinti tarptautiniu mastu galinčias konkuruoti aukštąsias mokyklas (Gairių 8.4 papunktis), pasaulinio lygio mokslo centrus (Gairių 10.1 papunktis), šalies ir tarptautinių mokslinių tyrimų infrastruktūrų sąveiką (Gairių 10.4 papunktis) ir konsoliduoti mokslo ir studijų institucijų, slėnių, technologijų parkų potencialą (Gairių 10.7 papunktis).

9. Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 167 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano patvirtinimo“, II prioritete „Švietimo, kultūros ir mokslo paslaugų kokybės bei efektyvumo didinimas“ greta profesinio mokymo ir aukštojo mokslo studijų turinio ir metodų atnaujinimo, socialinės įtraukties didinimo, sąlygų ir paskatų mokytis visą gyvenimą tobulinimo, švietimo ir mokslo finansavimo, stebėsenos ir vertinimo, tyrėjų ir dėstytojų rengimo, karjeros sistemų pertvarkų 2.2.4 darbe numatytas darnaus profesinio mokymo, mokslo ir studijų institucijų tinklo sukūrimas. Įgyvendinant šio darbo 3 veiksmą, parengtas šis planas.

10. Atlikus Lietuvos aukštojo mokslo būklės analizę, įvardijami tokie teigiami veiksniai (stiprybės ir galimybės):

10.1. Lietuvos aukštasis mokslas, išsilavinusių žmonių skaičius tebėra vienas iš šalies inovacijų sistemos pranašumų.

10.2. Didelė Lietuvos piliečių dalis siekia aukštojo mokslo užsienyje. Eurostato 2012 m. duomenimis, iš Lietuvos į 27 ES valstybių narių ar Europos ekonominės erdvės (toliau – EEE) valstybių, ar šalių kandidačių aukštąsias mokyklas studijuoti visą studijų programą išvyko 8,3 procento studentų. Tai gerokai viršija ES vidurkį, kuris siekia 3,5 procento. Tačiau į Lietuvą atvykusių studijuoti iš 27 ES valstybių narių ar EEE valstybių, ar šalių kandidačių studentų skaičius 2012 metais sudarė tik 0,2 procento, kai 27 ES valstybių narių vidurkis – 3,6 procento.

10.3. Eurostato duomenimis, bendrosios valdžios išlaidos aukštojo mokslo studijoms 2015 metais, palyginti su 2010 metais, išaugo 36 procentais. Šios išlaidos 2010 metais siekė 331 mln. eurų, arba 1,18 procento bendrojo vidaus produkto (toliau – BVP), o 2015 metais – 450 mln. eurų, arba 1,21 procento BVP.

10.4. Nepaisant nepalankių sąlygų, tokių kaip studentų skaičiaus mažėjimas, mokslininkų talentų nuotėkis į kitas šalis, kai kurie bendrieji mokslo rodikliai pagerėjo. Lietuvos tyrėjų straipsnių, išspausdintų mokslo žurnaluose, referuojamuose prestižinėse duomenų bazėse, skaičius per 2010–2016 metų laikotarpį padidėjo daugiau negu ketvirtadaliu: „Clarivate Analytics Web of Science“ – 29 procentais, „SCOPUS“ – 25 procentais.

10.5. Į šalies mokslo ir studijų sistemą buvo daug investuojama 2004–2006 ir 2007–2013 metų ES struktūrinių fondų (toliau – SF) paramos laikotarpiais, todėl šiuo metu mokslinių tyrimų materialinė bazė, infrastruktūra yra iš esmės pagerėjusios ir pagrindinėse sumaniosios specializacijos kryptyse atitinka tarptautinį lygį. Iš dabartinio ES SF paramos laikotarpio taip pat yra suplanuotos investicijos, skirtos mokslo ir studijų bazės pertvarkymo veikloms baigti. Tinkamai nukreiptos ir suderintos su kitais būtinais veiksmais, jos gali lemti aukštojo mokslo ir mokslinių tyrimų sistemos proveržį iš atsiliekančių į vidutiniškai pažangių ES valstybių grupę.

10.6. Dalis aukštųjų mokyklų, tiek universitetų, tiek kolegijų, yra pasiekusios gerų studijų, taikomosios, iš dalies ir mokslinės veiklos rezultatų, pavyzdžiui, biotechnologijos ir biomedicinos, šviesos technologijų, jūreivystės ir kitose srityse.

11. Atlikus Lietuvos aukštojo mokslo būklės analizę, įvardijami tokie neigiami veiksniai (silpnybės ir grėsmės):

11.1. Sparčiai mažėja abiturientų ir stojančiųjų į aukštąsias mokyklas bendrasis skaičius. 2016 metais stojančiųjų į pirmosios pakopos ir vientisąsias studijas, palyginti su praėjusiais metais, sumažėjo 11 procentų, o per paskutinius ketverius metus – 25 procentais (nuo 40 188 stojančiųjų 2012 metais iki 29 980 stojančiųjų 2016 metais). Prognozuojama, kad 2020 metais

abiturientų, palyginti su 2010 metais, bus perpus mažiau. Nesiimant jokių veiksmų, 2020 metais visi šalies universitetai bendrai priims mažiau studentų, negu keturi didžiausieji jų priėmė 2010 metais.

11.2. Mažėjant konkurencijai dėl studijų vietų aukštosiose mokyklose, į jas priimami vis žemesnį konkursinį balą surinkę studentai, stojančiųjų atranka į daugelį studijų kryptių beveik nevyksta, o kai kuriose kryptyse, tarp jų šaliai itin svarbiose inžinerijos, informacinių technologijų, lieka laisvų net valstybės finansuojamų vietų. Kaip antai 2012 metais iš tų pačių metų laidos abiturientų grupės į Lietuvos valstybines aukštąsias mokyklas įstojo 84 procentai, o 2016 metais – net 88 procentai norinčiųjų studijuoti. Atitinkamai iš stojusiųjų po pertraukos grupės 2012 metais įstojo 58 procentai, o 2016 metais – jau 67 procentai norinčiųjų studijuoti. Valstybės finansuojamose studijose universitetuose vidutinis įstojusiųjų konkursinis balas 2016 metais, palyginti su 2015 metais, sumažėjo nuo 6,95 iki 6,73, o kolegijose – nuo 4,03 iki 3,93.

11.3. Tik šiek tiek daugiau negu pusė pirmosios pakopos studijų absolventų dirba darbą, kuriam reikalinga aukšta kvalifikacija. 2015 metais į darbus, kuriems reikalinga aukšta kvalifikacija, įsidarbino 58 procentai Lietuvos aukštųjų mokyklų pirmosios pakopos studijų programose toliau nebestudijuojančių absolventų. Matyti žymus skirtumas tarp kolegijų ir universitetų. Darbą, kuriam nereikalingas aukštasis išsilavinimas, 2015 metais dirbo 47 procentai kolegijų ir 68 procentai universitetų absolventų. Darbo rinkos ir rengiamų specialistų atitikties stoką rodo ir EBPO tyrimas, kuriame teigiama, kad Lietuvoje, dažniau negu vidutiniškai kitose EBPO šalyse, darbuotojai išsiskiria per aukštą kvalifikaciją: apie 26,5 procento Lietuvos darbuotojų mano turintys aukštesnius gebėjimus, negu iš jų reikalaujama darbe, t. y. įgūdžių lygis viršija darbo reikalavimus. Pagal šį rodiklį Lietuva gerokai lenkia EBPO šalių narių vidurkį (21,7 procento).

11.4. Bakalauro studijų programų turinys pernelyg susiaurėjęs. Atviros informavimo, konsultavimo, orientavimo sistemos (AIKOS) duomenimis, Lietuvoje yra registruota apie 1,8 tūkst. studijų programų. Universitetuose į kas trečią, kolegijose į kas ketvirtą programą priimama tik iki 10 studentų, ir tokių programų dalis vis didėja. Toks išsiskaidymas neužtikrina kompetencijų ir išteklių koncentracijos.

11.5. Tos pačios krypties studijos lygiagrečiai vykdomos daugelyje universitetų ir kolegijų. Ypač didelis socialinių mokslų studijų programų dubliavimasis. Pavyzdžiui, vadybos studijų krypties studijas siūlo 23 aukštosios mokyklos pagal 40 studijų programų; verslo studijų krypties studijas – 20 aukštųjų mokyklų pagal 32 studijų programas; socialinio darbo studijų krypties – 16 aukštųjų mokyklų pagal 18 studijų programų.

11.6. Universitetuose ir mokslinių tyrimų institutuose matyti ir mokslinių tyrimų dubliavimas, menkas institucijų, vykdančių panašius tyrimus, bendradarbiavimas. Dėl to daugelis mokslinių kolektyvų yra itin smulkūs ir nepajėgūs išlaikyti aukštą mokslinių tyrimų lygį ir įsitraukti į tarptautinius mokslinių tyrimų tinklus. Pavyzdžiui, ekonomikos mokslo krypties tyrimai atliekami 18 institucijų, o tyrimus jose vidutiniškai atlieka 3 sąlyginiai tyrėjai. Visuomenės sveikatos mokslo krypties tyrimai atliekami 8 institucijose, o sąlyginių tyrėjų, atliekančių šios krypties tyrimus, mediana yra 2. Lietuvos publikacijų duomenų bazės 2010–2014 metų duomenimis, vos 13 procentų visų Lietuvos mokslininkų publikuojamų mokslinių straipsnių parengiama drauge su kolegomis iš užsienio.

11.7. Dėl tos pačios priežasties Lietuvos dalyvavimo tarptautinių mokslinių tyrimų programose rezultatai yra kuklūs. Lietuva išlieka viena iš mažiausių EK dotaciją pagal programą „Horizontas 2020“ gaunančių ES valstybių. Šiai programai teiktų Lietuvos institucijų paraiškų sėkmės rodiklis buvo tik 11,8 procento, o visų ES valstybių vidurkis – 14,7 procento.

11.8. Vykdoma MTEPI veikla mokslo ir studijų institucijose dažnai nėra aktuali technologines inovacijas diegiančioms įmonėms. Tai matyti iš Lietuvos statistikos departamento 2016 metais atlikto tyrimo „Inovacinės plėtros veikla 2012–2014“, kuriame teigiama, kad technologines inovacijas diegiančios įmonės vis mažiau bendradarbiauja su aukštosiomis mokyklomis ir mokslinių tyrimų institutais.

11.9. Atlyginimai Lietuvos aukštojo mokslo sektoriuje yra itin nekonkurencingi. Lietuvos tyrėjų vidutinis atlyginimas, perskaičiavus pagal perkamosios galios paritetą, yra net 4 kartus mažesnis negu ES vidurkis. Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – „Sodra“) duomenų analizė rodo, kad Lietuvos valstybinėse aukštosiose mokyklose vidutinis (neatskaičius mokesčių) asistentų darbo užmokestis – 345 eurai, lektorių – 553 eurai, jaunesniųjų mokslo darbuotojų – 568 eurai, mokslo darbuotojų – 849 eurai, docentų – 903 eurai, vyresniųjų mokslo darbuotojų – 1 207 eurai, profesorų – 1 518 eurų.

11.10. Dėstytojų darbo krūvis Lietuvoje yra neproporcingai didelis, be to, dėstytojų ir tyrėjų darbas dažnai išskaidytas per kelias darbo vietas. 46 procentai Lietuvos tyrėjų daugiau negu pusę savo darbo laiko skiria dėstymui, o Vakarų Europos šalyse daugiau kaip pusė tyrėjų dėstymui skiria mažiau negu 25 procentus savo darbo laiko. Lietuvoje, palyginti su ES, didžiausia dalis tyrėjų dirba keliuose sektoriuose (beveik 41 procentas), dažniausiai – aukštojo mokslo ir viešajame sektoriuose. Tai aiškintina mažu darbo užmokesčiu ir įdarbinimu tik dalimi etato.

11.11. Jauni (25–34 metų) dėstytojai ir tyrėjai vis dažniau dirba ne visu etatu. 25–29 metų amžiaus grupėje dėstytojų ir tyrėjų vidutinis etato dydis yra 0,5 etato. 30–34 metų amžiaus

grupėje dėstytojų vidutinis etato dydis yra 0,59 etato, tyrėjų – 0,74 etato. Kolegijų, universitetų ir mokslinių tyrimų institutų 25–29 metų tyrėjai ir dėstytojai, remiantis „Sodros“ duomenis, vidutiniškai uždirba 513 eurų, o 30–34 metų tyrėjai ir dėstytojai – vidutiniškai 678 eurus.

11.12. Didelė Lietuvos aukštojo mokslo ir MTEPI finansavimo priklausomybė nuo ES SF paramos. Užsienio lėšos – vienas iš svarbiausių Lietuvos MTEPI finansavimo šaltinių, tačiau didžiausią šių lėšų dalį (2014–2020 metų laikotarpiu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijai (toliau – Švietimo ir mokslo ministerija) MTEPI skiriama 467 mln. eurų Europos fondų investicijų lėšų) sudaro per biudžetą paskirstoma ES parama, kuri, tikėtina, po kelerių metų baigsis arba labai sumažės.

12. Valstybinių aukštųjų mokyklų tinklo stiprybės ir silpnybės yra nevienodai pasiskirsčiusios šalies miestuose, regionuose ir valstybės bei ūkio sektoriuose. Lietuvoje yra du dideli akademiniai centrai – sostinė Vilnius ir antrasis pagal dydį šalies miestas Kaunas. Tiek universitetai, tiek kolegijos taip pat yra Klaipėdoje ir Šiauliuose. Panevėžyje veikia Kauno technologijos universiteto Verslo ir technologijų fakultetas ir valstybinė kolegija, o Alytuje, Marijampolėje ir Utenoje – po vieną valstybinę kolegiją.

13. Valstybinių universitetų tinklo padėtis Lietuvoje šiuo metu yra tokia (plačiau – Plano 1 priede):

13.1. Vilniaus mieste veikia vienas plačios aprėpties klasikinis mokslo universitetas – Vilniaus universitetas, 3 plataus profilio valstybiniai universitetai – Lietuvos edukologijos universitetas, Mykolo Romerio universitetas, Vilniaus Gedimino technikos universitetas ir 3 specializuotos valstybinės universitetinės aukštosios mokyklos: Lietuvos muzikos ir teatro akademija, Vilniaus dailės akademija ir Lietuvos karo akademija.

13.2. Kauno mieste ir regione veikia vienas plačios aprėpties universitetas – Vytauto Didžiojo universitetas, 2 plataus profilio valstybiniai universitetai – Kauno technologijos universitetas ir Lietuvos sveikatos mokslų universitetas ir 2 specializuotos universitetinio lygmens aukštosios mokyklos – Aleksandro Stulginskio universitetas ir Lietuvos sporto universitetas. Kaune taip pat veikia Vilniaus universiteto Kauno fakultetas, Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo fakultetas ir Vilniaus dailės akademijos Kauno fakultetas.

13.3. Klaipėdos ir Šiaulių miestuose veikia po vieną valstybinį universitetą – Klaipėdos universitetas ir Šiaulių universitetas. Klaipėdoje taip pat veikia Vilniaus dailės akademijos Klaipėdos fakultetas.

14. Atsižvelgiant į šiame skyriuje išdėstytą Lietuvos mokslo ir studijų sistemos vystymosi potencialą, Plano 1 priede pateiktą valstybinių universitetų stiprybių ir silpnųjų apžvalgą pagal regionus ir Plano 2 priede pateiktą valstybinių universitetų vertinimą pagal

studijų ir mokslo veiklą, įvertinus valstybinių universitetų tinklo institucijų mokslo ir studijų veiklos makrorodiklius, stipriausi šalies universitetai yra šie:

14.1. Vilniaus mieste – Vilniaus universitetas, Vilniaus Gedimino technikos universitetas;

14.2. Kauno mieste ir regione – Lietuvos sveikatos mokslų universitetas, Kauno technologijos universitetas.

15. Stipriausiems Lietuvos valstybiniam universitetams yra būdinga gana aukšto lygio ir didelės apimties, stabili MTEPI veikla, palyginti didelis studentų skaičius (per 8 tūkst.), nedidelis studentų skaičiaus mažėjimas didinant minimalų konkursinį balą ar net studentų skaičiaus augimas. Siekiant užtikrinti Lietuvos aukštojo mokslo sistemos pažangą, šiuos universitetus tikslinga laikyti aukštojo mokslo tinklo optimizavimo atramomis.

16. Profilinių Vilniaus universitetų – Mykolo Romerio universiteto, Lietuvos edukologijos universiteto – studijų kryptys dubliuojasi su Vilniaus universiteto studijų kryptimis, o Kaune tarpusavyje dubliuojasi nemaža dalis Vytauto Didžiojo universiteto, Aleksandro Stulginskio universiteto, Lietuvos sveikatos mokslų universiteto, Kauno technologijos universiteto ir Vilniuje esančių universitetų Kauno fakultetų studijų krypčių.

17. Vadovaujantis nuostata, kad pedagogų rengimas turi vykti stipriausiuose šalies universitetuose, pedagogų rengimo centrai ateityje turėtų būti vystomi abiejuose svarbiausiuose universitetiniuose miestuose Kaune ir Vilniuje, o specialiosios pedagogikos – dar ir stiprias tos krypties pedagogų rengimo tradicijas turinčiuose Šiauliuose.

18. Lietuvos muzikos ir teatro akademija ir Vilniaus dailės akademija veikia artimose veiklos srityse. Jose (kartu su Vilniaus dailės akademijos fakultetais Kaune, Klaipėdoje ir Telšiuose) studijuoja nedaug studentų (apie 1 600 ir apie 900 studentų), abiejų akademijų tarpusavio sinergija yra menka. Tad menų studijų akademiniai ir administraciniai ištekliai, infrastruktūra šalies mastu nėra naudojami pačiu efektyviausiu būdu.

III SKYRIUS

PLANO TIKSLAS IR UŽDAVINIAI, VERTINIMO KRITERIJAI IR JŲ REIKŠMĖS

19. Plano tikslas – sukurti prielaidas aukštai studijų ir mokslinių tyrimų kokybei, veiksmingai aukštojo mokslo sąsajai su šalies visuomenės, valstybės, verslo poreikiais bei mokslo ir studijų tarptautiniam konkurencingumui.

20. Plano uždaviniai:

20.1. išgryninti valstybinių aukštųjų mokyklų profilius, tenkinant šalies, miesto, regiono, sektoriaus mokslinių tyrimų ir aukštos kvalifikacijos specialistų rengimo poreikius;

20.2. sutelkti ir efektyviai panaudoti aukštojo mokslo sistemos žmonių išteklius, studijų ir mokslo infrastruktūrą;

20.3. sudaryti prielaidas aukščiausiai studijų kokybei, efektyviai naudoti studijų ir mokslo išteklius, į stipriausius mokslo centrus sutelkiant atitinkamos krypties studentus;

20.4. mažinti neracionalų studijų ir mokslo veiklų dubliavimą, subalansuoti dėstytojų ir tyrėjų darbo krūvius, padidinti jų darbo užmokestį;

20.5. efektyviai naudoti mokslui, studijoms, ūkiui ir administravimui skiriamas valstybės finansavimo ir investicijų lėšas;

20.6. sudaryti prielaidas didinti šalies mokslo ir studijų tarptautinį konkurencingumą.

21. Plano įgyvendinimo rezultatai bus vertinami pagal šiuos kriterijus:

21.1. Kokybė:

21.1.1. Aukštasis mokslas ir jo teikiamos kvalifikacijos universitetų sektoriuje bus pagrįsti tarptautinio lygio MTEPI veikla.

21.1.2. Pertvarkytų aukštųjų mokyklų studijų programos bus atnaujintos pagal šiuolaikinės didaktikos principus ir veiklos pasaulio poreikius, o vadyba sutvarkyta pagal aukštųjų mokyklų išorinio vertinimo rekomendacijas.

21.2. Tinkamumas:

21.2.1. Aukštųjų mokyklų tinklas atitiks šalies ir visų sektorių kvalifikacijų ir mokslinių tyrimų poreikį, pagrįstą ilgalaikėmis demografinėmis prognozėmis, darbo rinkos poreikių analize ir ilgalaikėmis šalies vystymosi strategijomis.

21.2.2. Siūlant kvalifikacijas bus subalansuotas profesinio mokymo, koleginio ir universitetinio aukštojo mokslo santykis.

21.3. Efektyvumas:

21.3.1. Aukštųjų mokyklų tinklas išvengs studijų ir mokslinių tyrimų dubliavimo miesto, regiono, sektoriaus ir, kiek tai tikslinga, šalies mastu tarp mokslo ir studijų institucijų, tarp jų grupių ir tipų (universitetas, kolegija, mokslinių tyrimų institutas), taip pat tarp aukštojo mokslo ir profesinio rengimo sektorių.

21.3.2. Bus darniai naudojama mokslo, studijų ir profesinio mokymo įstaigų infrastruktūra, efektyviai įgyvendinamos ūkio ir administravimo paslaugos.

21.4. Potencialo sutelkimas. Aukštųjų mokyklų tinkle bus sutelkti tyrėjų, dėstytojų ir infrastruktūros ištekliai, leidžiantys užtikrinti aukščiausią studijų kokybę ir tarptautinį šalies mokslinių tyrimų sektoriaus konkurencingumą.

21.5. Finansinis pagrįstumas. Aukštųjų mokyklų tinklo pertvarka bus susieta su turimais finansiniais ištekliais ir suderinta su šalies, miesto, regiono, sektoriaus investicijų programomis. Trumpuoju laikotarpiu (1–2 metai) būtinos investicijos, kurios vėlesniu laikotarpiu atneš grąžą.

Planui įgyvendinti bus reikalingos lėšos reorganizavimo administravimo kaštams dengti, darbuotojų perkvalifikavimui, restruktūrizacijai, aukštųjų mokyklų akademinių padalinių perkėlimui ir kt. Taip pat būtinos investicijos į mokslininkus ir dėstytojus, mokslo ir studijų infrastruktūrą, studentų bendrabučius, optimizavimo procesui, valdymo veiksmingumui užtikrinti ir kt. Pirmuoju etapu (1–2 metai) bus padidinti dėstytojų, mokslo darbuotojų, tyrėjų atlyginimai (tam per metus reikėtų papildomai 22,5 mln. eurų valstybės biudžeto lėšų), užtikrintos pareigas keičiančių akademinio ir administracinio personalo socialinės garantijos. Optimizavimui planuojama panaudoti ES 2014–2020 metų SF lėšas (apie 150 mln. eurų), gautas lėšas iš universitetų parduodamo turto reinvesticijų (apie 50 mln. eurų), valstybės biudžeto lėšas ir kitas finansų inžinerijos priemones.

IV SKYRIUS

VALSTYBINIŲ UNIVERSITETŲ TINKLO PERTVARKOS VEIKSMAI

22. Telkti aukštųjų mokyklų tyrėjų, dėstytojų ir infrastruktūros išteklius, skatinti universitetų susijungimo ir integracijos procesus, sudarančius sąlygas gerinti studijų ir mokslo kokybę.

23. Sutelkti Vilniuje ir Kaune po vieną klasikinį, plačios aprėpties tyrimų universitetą. Šiuose miestuose taip pat gali veikti profiliniai technologijos, sveikatos mokslų ir menų universitetai.

24. Išlaikyti Klaipėdoje ir Šiauliuose regionų poreikius atitinkančius ir savo išskirtinumu pasižyminčius universitetinio mokslo centrus, kurie gali būti kitų universitetų padaliniai.

25. Sutelkti švietimo ir ugdymo mokslinius tyrimus ir pedagogų rengimą klasikiniuose universitetuose ir Šiaulių universitetiniame mokslo centre, išvengiant dubliavimo miesto mastu.

26. Siūlyti Lietuvos Respublikos Vyriausybei (toliau – Vyriausybė) Planui įgyvendinti skirti būtiną valstybės biudžeto lėšas būtiniausioms optimizavimo išlaidoms padengti: jungiamų universitetų informacinių sistemų susiejimui, išėtinėms išmokoms ir panašiai.

27. Pertvarkant finansavimo, mokslo ir studijų kokybės užtikrinimo sistemą, skatinti studijų programų mažinimą, akademinio potencialo sutelkimą, užtikrinant efektyvų turto valdymą, atsižvelgiant į šalies sektorinius ir regioninius poreikius.

28. Atsižvelgiant į valstybinių universitetų potencialo sutelkimui užtikrinti reikalingą valstybės ir savivaldybių institucijų, aukštųjų mokyklų bendradarbiavimą, įgyvendinant Planą dalyvauja Vyriausybė, Švietimo ir mokslo ministerija, studijų kokybės vertinimo, mokslo ir studijų stebėsenos institucijos, kiti juridiniai ir fiziniai asmenys.

29. Plano įgyvendinimą koordinuoja Švietimo ir mokslo ministerija.

30. Plano įgyvendinimo priežiūrą atlieka Lietuvos Respublikos Seimas ir Švietimo ir mokslo ministerija (nuolatinė stebėseną).

31. Planas įgyvendinamas iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų, skirtų Švietimo ir mokslo ministerijai, įskaitant ES ir kitą tarptautinę finansinę paramą, panaudojami ir kitų asignavimų valdytojų ištekliai ir siekiama pritraukti fizinių ir juridinių asmenų lėšas.

32. Galutinis sprendimas jungti ar kurti naujas aukštąsias mokyklas gali būti priimtas tik po to, kai yra nustatyta, kad jungiamos ar naujai steigiamos aukštosios mokyklos būtų pajėgios įgyvendinti Vyriausybės nustatytus tikslus ir atitikti patvirtintus kokybinius studijų ir mokslo kriterijus.

33. Aukštųjų mokyklų finansavimą grįsti Vyriausybės patvirtintais studijų ir mokslo kokybės kriterijais, finansinius išteklius sutelkiant į geriausią studijų ir mokslo kokybę, tarptautinį konkurencingumą Europoje ir pasaulyje užtikrinančius pažangiausius universitetus.

34. Atliekant aukštųjų mokyklų jungimosi alternatyvų analizę, Plano 2 priedą naudoti kaip universitetų kokybinio vertinimo pagrindą.

35. Vadovaujantis šiame skyriuje išdėstytais kriterijais, valstybinių universitetų tinklo pertvarkos rezultatą apibūdinantys rodikliai pateikiami lentelėje.

Lentelė. Valstybinių universitetų tinklo pertvarkos rezultatai

Eil. Nr.	Vertinimo rodiklis, matavimo vienetas (duomenų šaltinis)	Esama būklė	Siekiami reikšmė 2019 metais	Siekiami reikšmė 2021 metais	Siekiami reikšmė 2025 metais
Pagrindinis tikslo pasiekimo rodiklis					
1.	Lietuvos valstybinių universitetų vieta aukščiausios reputacijos tarptautiniuose reitinguose (ARWU, CWTS <i>Leiden Ranking</i> , QS <i>World University Rankings</i> , <i>THE World University Rankings</i>)	ARWU reitinge Lietuvos universitetai neklasifikuojami. Vilniaus universiteto pozicija CWTS <i>Leiden Ranking</i> 812; QS <i>World University Rankings</i> 481–490; <i>THE World University Rankings</i> 601–800. Kauno technologijos universitetas, Vilniaus Gedimino	Vienas universitetas tarp 500 geriausiųjų bent dviejuose reitinguose	Du universitetai tarp 500 geriausiųjų bent dviejuose reitinguose	Vienas universitetas tarp 300 geriausiųjų bent viename reitinge, du universitetai tarp 500 geriausiųjų bent dviejuose reitinguose

Eil. Nr.	Vertinimo rodiklis, matavimo vienetas (duomenų šaltinis)	Esama būklė	Siekiama reikšmė 2019 metais	Siekiama reikšmė 2021 metais	Siekiama reikšmė 2025 metais
		technikos universitetas, Vytauto Didžiojo universitetas QS <i>World University Rankings</i> 701+ ; <i>THE World University Rankings</i> Kauno technologijos universitetas 801+			
Tarptautinė studijų kokybė / Konkurencingumas					
2.	Tarptautinių studentų dalis (Švietimo valdymo informacinės sistemos (toliau – ŠVIS) duomenys)	6 proc. (2016 metais)	8 proc.	10 proc.	12 proc.
3.	Įsidarbinusių pagal įgytą kvalifikacijos lygį absolventų dalis nuo visų dirbančių ir studijų netęsiančių absolventų, proc. (kvalifikacijos lygmuo: 1–3 Lietuvos profesijų klasifikatoriaus grupės pirmajai pakopai, 1–2 grupės antrajai pakopai, absolventai kitų metų sausio mėn.; „Sodros“ ir ŠVIS duomenys)				
3.1.	Universitetai, pirmoji pakopa	69 proc. (2015 metais)	72 proc.	75 proc.	80 proc.
3.2.	Universitetai, antroji pakopa	72 proc. (2015 metais)	74 proc.	76 proc.	80 proc.
4.	Darbdavių, manančių, kad absolventai tinkamai parengti darbinei karjerai	56 proc. (2014 metais)	65 proc.	70 proc.	80 proc.
Tarptautinė mokslo kokybė / Konkurencingumas					
5.	Publikacijų, patenkančių tarp 1 proc. daugiausia cituojamų pasaulyje, dalis (<i>InCites</i> duomenys)	1,12 proc. (2016 metais)	1,9 proc.	2,2 proc.	2,7 proc.
6.	Normalizuotasis citavimo rodiklis	1,27 (2016 metais)	1,3	1,4	1,6
7.	Kitų šalių mokslininkų ir kitų tyrėjų dalis (ŠVIS duomenys)	1,9 proc. (2016 metais)	2 proc.	2,5 proc.	5 proc.
8.	Darbuotojų, dirbančių mokslinių tyrimų ir taikomosios veiklos valstybiniame sektoriuje (M72), darbo užmokestis, palyginti su valstybės sektoriaus	103,7 proc. (2015 metais)	107 proc.	110 proc.	115 proc.

Eil. Nr.	Vertinimo rodiklis, matavimo vienetas (duomenų šaltinis)	Esama būklė	Siekiamą reikšmę 2019 metais	Siekiamą reikšmę 2021 metais	Siekiamą reikšmę 2025 metais
	vidutiniu darbo užmokesčiu (Lietuvos statistikos departamento rodiklis)				
9.	ES bendrosios programos „Horizontas 2020“ Lietuvai tenkanti dotacijos dalis (EK duomenys)	0,10 proc. (2017 m. vasario 28 d.)	0,11 proc.	0,12 proc.	0,35 proc.
10.	Lietuvos mokslo ir studijų institucijų mokslo kokybės vidutinis svertinis įvertis (šaltinis – palyginamasis mokslinės veiklos vertinimas)	2,9 (2015 metais)	3,2	–	3,5
11.	Aukštojo mokslo ir valdžios sektorių MTEPI išlaidų, gaunamų iš verslo sektoriaus, dalis (Lietuvos statistikos departamento duomenys)	12 proc. (2015 metais)	14 proc.	16 proc.	20 proc.

VALSTYBINIŲ UNIVERSITETŲ STIPRYBIŲ IR SILPNYBIŲ APŽVALGA PAGAL REGIONUS

1. Per 2002–2017 metų laikotarpį nuolatinių gyventojų skaičius Vilniaus apskrityje sumažėjo tik 5 procentais, tuo tarpu visoje Lietuvoje šis skaičius sumažėjo 18 procentų. Vilniaus apskrities gyventojų neto migracija yra mažiausia tarp visų Lietuvos apskričių, o 2014 metais buvo teigiama, kad Vilniaus apskrityje gyvena 28 procentai Lietuvos gyventojų ir sukurama 40,4 procento viso Lietuvos bendrojo vidaus produkto (toliau – BVP). 3/4 užimtųjų dirba paslaugų sektoriuje, taip pat paslaugų sektoriuje daugiausia laisvų darbo vietų – 71 procentas. Vilniaus apskrityje daugiausia gyvena aukštąjį išsilavinimą turinčių gyventojų.

2. Vilniuje veikia 7 valstybiniai universitetai, iš jų 2 universitetai, vykdančys meno veiklą ir meno studijas, vienas universitetas rengia Lietuvos kariuomenės karininkus. Taip pat veikia 2 valstybinės kolegijos. Didžiausia studentų koncentracija Vilniuje – trijuose universitetuose (Vilniaus universitete, Vilniaus Gedimino technikos universitete ir Mykolo Romerio universitete). Vilniaus apskrities valstybiniuose universitetuose studijuoja didesnė dalis antrosios studijų pakopos ir mažesnė dalis pirmosios studijų pakopos studentų negu vidutiniškai universitetuose. Vilniaus apskrityje abiturientai vis rečiau renkasi studijuoti universitetuose ir kolegijose, stojantieji iš Vilniaus apskrities 2016 metais dažniau negu 2012 metais rinkosi kitų miestų universitetus. Apie pusę visų abiturientų, įstojusių į Vilniuje esančius universitetus ir kolegijas, sudaro kitų apskričių abiturientai.

3. Vilniaus regiono valstybiniai universitetai:

3.1. Vilniaus universitetas (VU) – didžiausia institucija studentų ir tyrėjų skaičiumi, vykdanči visų sričių studijas ir mokslą (išskyrus žemės ūkio sritį). Pirmosios studijų pakopos priėmimo duomenimis, į VU stoja ne tik daugiausia studentų absoliučiais skaičiais, bet ir aukščiausiais konkursiniais balais (daugiausia studentų, kurių stojamasis konkursinis balas didesnis negu 7). Be to, jeigu stojimo kartelė būtų pakelta iki 4 balų, VU būtų vienintelė iš didžiųjų (priimančių 400 ir daugiau pirmosios pakopos studentų) institucijų, kuriai toks sprendimas nepadarytų didelės įtakos. Orientaciją į mokslinius tyrimus ir potencialą atspindi didžiausias tarp visų šalies institucijų doktorantūros studentų skaičius (daugiau negu 800) bei institucijos išlaidų dalis, skiriama MTEPI (58 procentai visų išlaidų). VU publikacijos „Web of Science“ duomenų bazėje 2014–2016 metais sudarė daugiau negu 1/3 visų šalies mokslo darbų.

Taigi pagrindiniai statistiniai rodikliai rodo, kad šalies mastu VU yra didžiausia mokslo ir studijų institucija, pajėgi pritraukti gambiausius valstybės abiturientus ir sutelkianti didžiausią mokslo potencialą.

3.2. Vilniaus Gedimino technikos universitetas (VGTU) – trečias pagal 2016 metais įstojusiųjų skaičių šalies universitetas. Nepaisant to, kad stojančiųjų pastaraisiais metais sparčiai mažėjo, 2011–2015 metais į VGTU įstojusių asmenų skaičius nežymiai, 2 procentais, padidėjo. Šio laikotarpio pabaigoje VGTU studijavo 19 procentų visų Vilniaus apskrities universitetuose studijuojančių asmenų. Tačiau tikėtina, kad toliau didinant minimalų konkursinį balą VGTU studentų skaičius mažės, nes 25 procentų 2016 metais į šią aukštąją mokyklą priimtų asmenų konkursinis balas nesiekė 4. Tuo tarpu įstojusieji, surinkę konkursinį balą 7 ir daugiau, sudarė 17 procentų visų įstojusiųjų. 18 procentų 2015 metų dirbančių VGTU absolventų 2016 metų sausio mėnesį dirbo pagal profesijas, kurioms nereikalingas aukštasis išsilavinimas (4–9 pagrindinėse Lietuvos profesijų klasifikatoriaus (toliau – LPK) grupėse). Pagal šį rodiklį tarp kitų universitetų VGTU užima santykiškai prastą padėtį. Tačiau darbo nesusiradusių ir netęsiančių studijų tarp VGTU baigusių asmenų buvo 16 procentų, taigi mažiau negu tarp daugelio kitų universitetų absolventų. Pagal MTEPI darbuotojų skaičių (skaičiuojant etato ekvivalentais) ir remiantis Mokslinės veiklos palyginamojo tyrimo rezultatais, VGTU geriausiai išvystyti technologijos mokslai. Šioje srityje dirba gana gausus mokslininkų kolektyvas, penki iš septynių technologijos moksluose besispecializuojančių VGTU padalinių vertintini kaip turintys ribotą tarptautinį pripažinimą, tačiau stiprūs nacionaliniu mastu. VGTU priklausantis humanitarinių mokslų padalinys taip pat vertintinas kaip nacionaliniu mastu stiprus, tačiau jame dirba menkas MTEPI darbuotojų skaičius. Tuo tarpu du VGTU priklausantys socialinių mokslų padaliniai ne tik nedideli, bet ir nacionaliniu mastu vertintini kaip silpni arba vidutiniški. VGTU mokslinių publikacijų tarptautiškumo rodiklis 2014–2016 metais siekė 29 procentus, taigi buvo 10 procentinių punktų mažesnis negu šalies vidurkis. Tačiau publikacijų kokybė, vertinant pagal normalizuotą citavimo indeksą, 2014–2016 metais siekė 1,15 ir buvo aukščiausia tarp Vilniuje įsikūrusių universitetų. Aukštesnę negu vidutinę vietą tarp kitų šalies universitetų VGTU užėmė ir pagal doktorantų dalį tarp absolventų – ji siekė 2 procentus (šalies universitetų vidurkis – 1,7 procento). Atsižvelgiant į tai, kad, nepaisant bendro stojančiųjų skaičiaus mažėjimo, VGTU sugebėjo išlaikyti gana stabilų studentų skaičių, santykiškai aukštą įsidarbinusių šios aukštosios mokyklos absolventų dalį ir aukštą institucijos potencialą technologijos mokslų srityje, manytina, kad jis galėtų toliau veikti kaip savarankiškas specializuotas technologijos mokslų universitetas.

3.3. Mykolo Romerio universitetas (MRU) – pagal studentų skaičių (8 198 studentai) yra trečias pagal dydį Vilniaus regiono universitetas, jame studijuoja apie 13 procentų visų Vilniaus

studentų. Įstojusiųjų į MRU skaičius nuo 2009 iki 2016 metų sumažėjo net 65 procentais, tuo tarpu Vilniaus apskrityje stojančiųjų skaičius sumažėjo apie 25 procentus. Kiekvienais metais dauguma (daugiau kaip 90 procentų) pirmakursių įstoja į socialinių mokslų studijų programas. Tik 4 procentų 2016 metais į MRU įstojusiųjų į ne menų srities programas studentų konkursinis balas buvo daugiau negu 7. Apie 21 procentas 2015 metų MRU absolventų 2016 metų sausio mėnesį dirbo pagal profesijas, kurioms nereikalingas aukštasis išsilavinimas (4–9 pagrindinėse LPK grupėse). Pagal profesijas, kurioms priskiriamas aukštasis išsilavinimas (1–3 pagrindinėse LPK grupėse), dirbo 59 procentai MRU absolventų. 0,7 procento 2012–2016 metų MRU absolventų sudarė baigusieji doktorantūrą, dauguma MRU absolventų baigė socialinių ir humanitarinių mokslų doktorantūros studijas. Analizuojant mokslinę MRU veiklą, pabrėžtina, kad apie 18 procentų išlaidų MRU skiria MTEPI veiklai (2015 metų duomenimis). Gana žemą MRU potencialią rodo mokslinės veiklos palyginamojo tyrimo, kurio metu buvo įvertinti 6 MRU vertinamieji vienetai, duomenys. Vidutiniškai šie vertinamieji vienetai įvertinti 2 balais, nurodant, jog vykdomos mokslinės veiklos lygis yra vidutinis nacionaliniu mastu. Per 2014–2016 metus MRU publikavo 4 procentus visų Vilniaus apskrities aukštųjų mokyklų ir 2 procentus Lietuvos publikacijų. MRU socialinių mokslų srityje vienam užimtam dėstytojo etatui tenka 28 studentai, humanitarinių – 3, fizinių – 13. Pastebėtina, jog, norint stiprinti sukaupią MRU potencialą, mokslinę veiklą ir studijų kokybę, Vilniaus apskrityje reikia kaupti bendrą socialinių mokslų potencialą kartu su kitomis socialinių mokslų srityje studijas ir mokslinę veiklą vykdančiomis aukštosiomis mokyklomis. Nors demografinė padėtis Vilniaus apskrityje yra mažiau neigiama negu vidutiniškai Lietuvoje, gerokai mažėjantis stojančiųjų į MRU skaičius ir kiti pirmiau pateikti argumentai nepalieka galimybės šiam universitetui toliau tęsti veiklą kaip savarankiškai aukštajai mokyklai.

3.4. Lietuvos edukologijos universiteto (LEU) studentai 2016 metais sudarė apie 6 procentus visų Vilniaus apskrities universitetų studentų. Nors bendras į pirmosios studijų pakopos studijas Vilniaus apskrityje įstojusiųjų skaičius nuo 2012 iki 2016 metų sumažėjo maždaug ketvirtadaliu, įstojusiųjų į LEU sumažėjo perpus. Kitoms sąlygoms nekintant, didinant minimalų konkursinį balą, tikėtina, kad LEU studentų skaičius toliau sparčiai mažės: keturių balų reikalavimo neatitiktų 32 procentai 2016 metais į LEU pirmosios studijų pakopos ir vientisąsias studijas įstojusių studentų, surinkusieji 7 balus ir daugiau tarp įstojusiųjų į LEU sudarė vos 7 procentus. 24 procentai 2015 metų LEU absolventų 2016 metų sausio mėnesį dirbo pagal profesijas, kurioms nereikalingas aukštasis išsilavinimas (4–9 pagrindinėse LPK grupėse). Pagal šį rodiklį LEU absolventai atrodo prasčiausiai tarp Vilniaus apskrities universitetų absolventų. Santykiškai menką LEU mokslo potencialą rodo tai, jog tik 0,4 procento 2012–2016 metų LEU absolventų sudarė baigusieji doktorantūrą (visų universitetų vidurkis yra

1,7 procento). Mokslinės veiklos palyginamajame tyrime LEU mokslinės veiklos lygis visose trijose (švietimo, lituanistikos ir gamtos mokslų) srityse, kuriose universitetas vykdo mokslinę veiklą, įvertintas 3, kaip stiprus nacionaliniu mastu, tačiau riboto tarptautinio pripažinimo. 2014–2016 metais 21 procentas LEU publikacijų buvo tarptautinės, daugiausia bendrų publikacijų LEU rašo su VGTU ir VU institucijomis. Atsižvelgiant į sparčiai mažėjantį stojančiųjų skaičių ir prastą jų pasirengimą, žemą įsidarbinimo pagal kvalifikaciją lygį, ribotą mokslo potencialą, abejotina, ar ši institucija gali tęsti veiklą kaip savarankiškas universitetas.

3.5. Vilniuje veikia 2 universitetai, vykdantys menų studijas – Lietuvos muzikos ir teatro akademija (LMTA) ir Vilniaus dailės akademija (VDA). Abi menų akademijos yra mažos studentų skaičiumi (VDA – 1 663 studentai, LMTA – 887 studentai), orientuotos į meno srities studijų vykdymą. Stojančiųjų į menų akademijas konkursinio balo pagrindinė dedamoji – stojamojo egzamino balas, todėl menų akademijoms nėra tokie aktualūs minimalaus konkursinio balo reikalavimai. Tik 1 procentas LMTA ir 3 procentai VDA 2016 metais įstojusiųjų įstojo su mažesniu negu 4 konkursiniu balu. Studentų, stojančiųjų į menų akademijas, pasirengimas studijoms turi būti užtikrinamas atskiromis priemonėmis. Nors LMTA ir VDA vykdo skirtingas studijų programas, tačiau jų vykdomos studijų programos priskiriamos toms pačioms studijų krypčių grupėms. Atsižvelgiant į menų akademijų bendrumus pagal vykdomų studijų sritis, studentų priėmimo tvarką, santykiškai mažą studentų skaičių ir aiškų veiklos specializavimą, menų akademijų glaudesnis bendradarbiavimas galėtų būti viena iš menų akademijų stiprybių.

4. Kauno regiono valstybiniai universitetai:

4.1. Per 2002–2017 metus nuolatinių gyventojų skaičius Kauno apskrityje sumažėjo 18 procentų, tai yra tokia pačia dalimi kaip ir Lietuvos vidurkis. 2014–2015 metais Kauno apskrities gyventojų neto migracija buvo viena mažiausių, palyginti su kitomis Lietuvos apskritimis. Kauno apskrityje gyvena penktadalis Lietuvos gyventojų ir yra sukuriamas penktadalis viso Lietuvos BVP. 2/3 užimtųjų dirba paslaugų sektoriuje. 41 procentas Kauno apskrities gyventojų turi aukštąjį išsilavinimą.

4.2. Kauno apskrityje veikia 5 valstybiniai universitetai ir 3 valstybinės kolegijos. Mieste taip pat yra 2 Vilniaus universitetų fakultetai. Didžiausia studentų koncentracija Kauno apskrityje – trijose švietimo įstaigose (Kauno technologijos universitete, Lietuvos sveikatos mokslų universitete ir Vytauto Didžiojo universitete). Universitetuose studijuoja mažesnė dalis pirmosios ir antrosios studijų pakopų studentų ir daugiau vientisųjų studijų studentų negu vidutiniškai Lietuvos universitetuose. Mažiau kaip pusę visų abiturientų (46–48 procentai), įstojusių į Kauno apskrities universitetus ir kolegijas, sudaro pačios Kauno apskrities abiturientai.

4.3. Vytauto Didžiojo universitetas (VDU) – pagal studentų skaičių (7 091 studentas) yra trečias pagal dydį Kauno regiono universitetas, dydžiu atsiliekantis nuo Kauno technologijos universiteto (KTU) (10 431 studentas) ir Lietuvos sveikatos mokslų universiteto (LSMU) (8 017 studentų). Įstojusiųjų į VDU skaičius nuo 2012 iki 2016 metų sumažėjo daugiau negu vidutiniškai Kauno apskrityje (–39 procentai). Tiek VDU, tiek ir KTU yra plačios aprėpties universitetai, vykdanys studijų programas visose 6 studijų srityse, tačiau, vertinant studentų, dėstytojų ir tyrėjų skaičių, turimą potencialą, VDU stiprybė – socialinių ir humanitarinių sričių studijos. Mokslo potencialas VDU taip pat sutelktas socialinių ir humanitarinių mokslų srityse – šių sričių doktorantai sudaro 73 procentus VDU doktorantų. Tuo tarpu KTU studijų ir mokslo potencialas sutelktas fizinių ir socialinių mokslų srityse. Atsižvelgiant į tai, kad priimamų į pirmą kursą studentų skaičius Kauno regiono universitetuose mažėja (–15 procentų per paskutinius 5 metus), VDU ir KTU stiprybėmis turėtų išlikti orientavimasis į stipriąsias studijų ir mokslo sritis. Vis dėlto, VDU ir kitiems Kauno universitetams orientuojantis į stipriąsias sritis, Kaune neatsiras plačios aprėpties universiteto, vykdančio kokybiškas studijas visose studijų srityse ir galinčio konkuruoti su stipriausiais pasaulio universitetais pasauliniuose reitinguose. Be to, Kauno universitetams konkuruojant dėl studentų, kurių skaičius mažėja, išlieka studijų programų dubliavimasis (ypač socialinių mokslų srityje).

4.4. KTU pagal studentų skaičių (8 198 studentai) yra didžiausias Kauno regiono universitetas, jame studijuoja apie 23 procentai visų Kauno studentų. Įstojusiųjų į KTU skaičius nuo 2012 iki 2016 metų beveik nesumažėjo, tuo tarpu Kauno apskrityje į pirmosios studijų pakopos pirmą kursą įstojusių studentų skaičius sumažėjo apie 15 procentų. Kiekvienais metais apie 55 procentai pirmakursių įstoja į technologijos, 30 procentų – fizinių mokslų studijų programas. Likusioji dalis studentų studijuoja humanitarinių mokslų ir meno studijų kryptyse. 61 procentas į valstybės finansuojamas studijų vietas KTU įstojusių studentų bent vieną egzaminą išlaikė aukštesniojo lygmeniu (86–100 balų). Net 27 procentai 2016 metais į KTU įstojusiųjų į ne menų srities programas studentų konkursinis balas buvo daugiau negu 7. Apie 17 procentų 2015 metų KTU absolventų 2016 metų sausio mėnesį dirbo pagal profesijas, kurioms nereikalingas aukštasis išsilavinimas (4–9 pagrindinėse LPK grupėse). Pagal profesijas, kurioms priskiriamas aukštasis išsilavinimas (1–3 pagrindinėse LPK grupėse), dirba 61 procentas KTU absolventų. 2,2 procento 2012–2016 metų KTU absolventų sudarė baigusieji doktorantūrą, daugiausia technologijų ir socialinių mokslų srityse. Analizuojant KTU mokslinę veiklą, pabrėžtina, kad net 40 procentų išlaidų KTU skiria MTEPI veiklai (2015 metų duomenimis). Mokslinės veiklos palyginamojo tyrimo duomenimis, KTU buvo įvertinti 12 skirtingų vertinamųjų vienetų. Du iš jų buvo įvertinti kaip stiprūs tarptautiniu mastu ir net 7 vienetai įvertinti kaip stiprūs nacionaliniu mastu, su ribotu tarptautiniu pripažinimu. 2014–2016 metais

KTU publikacijos sudarė apie 50 procentų visų Kauno apskrities institucijų publikacijų. 22,99 procento 2014–2016 metais KTU publikacijų buvo tarptautinės. KTU – technologinių ir fizinių mokslų universitetas lyderis Kaune ir Lietuvoje. Tikėtina, kad KTU potencialą studentams konkuruojant dėl skirtingų Kauno ir Lietuvos universitetų galima išsaugoti tik stiprinant veiklą kitose studijų ir mokslo srityse. Siekiant stiprinti Kauno regiono aukštojo mokslo poziciją, reikia kurti plataus profilio universitetą, apimančią tiek technologinių ir fizinių, tiek socialinių ir humanitarinių mokslų studijų kryptis.

4.5. LSMU – nuo 2011 iki 2015 metų į LSMU įstojusiųjų skaičius išaugo 20 procentų, pagal šį rodiklį LSMU užima antrą vietą tarp visų Lietuvos universitetų. Laikotarpio pabaigoje šiame universitete studijavo 24 procentai visų Kauno apskrities universitetų studentų. Tolesnis minimalaus konkursinio balo didinimas įstojusiųjų į universitetą skaičiaus beveik nepaveiktų. 2016 metų duomenimis, universitetą rinkosi vieni iš geriausiai akademiškai pasirengusių asmenų: 62 procentai į LSMU įstojusiųjų konkursinis balas siekė 7 balus ir daugiau, surinkusieji mažiau negu 4 balus sudarė 5 procentus. Lyginant valstybinius Lietuvos universitetus, tarp LSMU studentų užsienio piliečiai sudaro didžiausią dalį – 10 procentų, ši dalis nuolat auga. Vos 8 procentai 2015 metų LSMU absolventų 2016 metų sausio mėnesį dirbo pagal profesijas, kurioms nereikalingas aukštasis išsilavinimas (4–9 pagrindinėse LPK grupėse). Pagal šį rodiklį LSMU užėmė aukščiausią vietą tarp Kauno universitetų. Doktorantų tarp visų LSMU absolventų 2014–2016 metais buvo 4 procentais daugiau negu bet kuriame kitame valstybiniame universitete. Mokslinės veiklos palyginamajame tyrime trijų universiteto padalinių veikla medicinos mokslų srityje buvo įvertinta 4 balais, kaip stipri tarptautiniu mastu. Be medicinos, LSMU vykdo veiklą dar dviejose mokslo srityse. Ši veikla įvertinta prasčiau: agrarinių mokslų – 2–3 balais (kaip vidutiniškai stipri arba stipri, tačiau tik nacionaliniu mastu), humanitarinių mokslų – 1 (kaip silpna nacionaliniu mastu). 2014–2016 metais 41 procentas visų LSMU publikacijų buvo tarptautinės. Kalbant apie bendradarbiavimą su Lietuvos mokslininkais, daugiausia bendrų publikacijų parengta su KTU ir VU. Atsižvelgiant į didėjančią įstojusiųjų skaičių, gerą įstojusiųjų pasirengimą, vis didėjančią užsienio studentų dalį, aukštą medicinos mokslo potencialą, LSMU yra pajėgus veikti kaip specializuotas universitetas šioje srityje.

4.6. Aleksandro Stulginskio universitetas (ASU) studentų skaičiumi (2016 metais – 4 600) yra ketvirtas pagal dydį Kauno universitetas. Palyginti su 2011 metais, studentų ASU sumažėjo 17 procentų. Priimtų į pirmą kursą ASU studentų skaičius 2016 metais, palyginti su 2013 metais, sumažėjo 11 procentų. Padidinus minimalų konkursinį balą iki 4, minimalaus balo reikalavimo neatitiktų 52 procentai 2016 metais į ASU įstojusių studentų. Įstojusieji į ASU su konkursiniu balu 7 ir daugiau sudarė tik 3 procentus, tai yra mažiausia dalis tarp universitetų. ASU padėtį pagerina tikslinis finansavimas. Pagal studentų pasiskirstymą studijų pakopose ASU

atitinka Lietuvos vidurkį, tik šiek tiek mažesnė dalis studentų studijuoja trečiojoje studijų pakopoje. Tik 47 procentai 2015 metais studijas baigusių ASU absolventų 2016 metų sausio mėnesį dirbo pagal profesijas, kurioms priskiriamas aukštasis išsilavinimas (1–3 pagrindinėse LPK grupėse). Tai rodo didelę studijų pasiūlos ir paklausos neatitiktį. Remiantis 2016 metų Švietimo valdymo informacinės sistemos (toliau – ŠVIS) duomenimis, 61 procentas ASU studentų moka už studijas – tai daugiau negu vidutiniškai valstybiniuose universitetuose (apie 50 procentų). 7 procentai studentų gauna tikslinį finansavimą. Švietimo ir mokslo ministerijos paskirstyta bazinio biudžeto lėšų dalis, tenkanti universiteto ūkiui ir administravimui, 2016 metais sudarė 30 procentų visų Švietimo ir mokslo ministerijos skirtų ASU biudžeto asignavimų ir ši dalis buvo viena iš didžiausių tarp Lietuvos universitetų. Universiteto dėstytojai, dirbantys nepagrindinėje darbovietėje, 2016 metais sudarė 9,4 procento užimtų etatų. MTEPI veiklai tenka 27 procentai visų ASU išlaidų. Universitetas turi 257 publikacijas „Web of Science“ duomenų bazėje per 2014–2016 metų laikotarpį. Publikacijų normalizuotas citavimo rodiklis (0,52) yra žemiausias tarp Kauno universitetų (šalies vidurkis – 0,98). Bendrų publikacijų daugiausia parengta su Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centru (LAMMC) ir KTU. ASU tenka 1,4 procento Lietuvai skirtos Europos Komisijos (toliau – EK) dotacijos pagal programą „Horizontas 2020“, jis dalyvauja 5 projektuose – daugiausia maisto saugos, žemės ūkio ir miškininkystės, jūrų ir vidaus vandenų, bioekonomikos teminėse srityse. Sėkmės rodiklis teikiant paraiškas – 19 procentų, 8 procentiniais punktais didesnis negu Lietuvos vidurkis (2017 m. vasario 26 d. duomenimis). Mokslinės veiklos lyginamoji analizė atskleidė, kad ASU padaliniai gana nedideli, stiprūs nacionaliniu mastu, riboto tarptautinio pripažinimo, tik ekonomika ir vadyba pripažinta vidutine nacionaliniu mastu. Atsižvelgiant į pirmiau pateiktą informaciją ir ribotus finansinius bei mokslinio personalo išteklius, ASU, kaip savarankiško universiteto, plėtros galimybės, siekiant aukšto tarptautinio lygio, yra ribotos.

4.7. Lietuvos sporto universitetas (LSU) – universitetas, vykdomas biomedicinos ir socialinių mokslų srities studijas ir plėtojantis mokslinę veiklą. Universitetui nepavyksta sėkmingai pritraukti gambiausių šalies abiturientų – įstojusių į LSU, gavusių aukštą egzamino balą (86–100), dalis tris kartus žemesnė negu Lietuvos universitetų vidurkis (LSU – 20 procentų, šalies vidurkis – 62 procentai – valstybės finansuojamų vietų). Bendras pirmosios ir antrosios pakopų studentų skaičius mažėja. Universiteto absolventų įsidarbinimo rezultatai vieni prasčiausių tarp šalies universitetų – įsidarbina 69 procentai baigusiujų (2014 metais). Kuklūs mokslo rezultatai – LSU gauna gerokai mažiau MTEPI užsakymų (skaičiuojant vienam tyrėjui) negu Lietuvos universitetų vidurkis ir nedalyvauja tarptautinėse mokslo programose (2009–2014 metais Lietuvos mokslo tarybos duomenys). Reikia pažymėti, kad LSU išsiskiria aukšto lygio moksliniais tyrimais biomedicinos mokslo srityje (Mokslo palyginamojo tyrimo rezultatai). Vis

dėlto, turint omenyje siaurą specializaciją, ribotas galimybes skirti išteklius MTEPI veiklai (LSU skiria 25 procentus visų išlaidų, t. y. mažiausiai iš visų Kauno mieste įsikūrusių universitetų), būtų tikslinga LSU integruoti į stipresnę mokslo ir studijų instituciją, galinčią plėtoti infrastruktūrą ir mokslinę veiklą didesne apimtimi.

5. Klaipėdos regiono valstybiniai universitetai:

5.1. Per 2002–2017 metus nuolatinių gyventojų skaičius Klaipėdos apskrityje sumažėjo 18 procentų, gimstamumas padidėjo 4 procentais. Klaipėdos apskrityje sukuriamą Lietuvos BVP dalis nuo 2010 metų auga ir 2016 metais sudarė 12 procentų. Klaipėdos uostas sukuria daugiau kaip 6 procentus šalies BVP, yra svarbi ūkio šaka Lietuvos ekonomikai ir Klaipėdos miestui.

5.2. Klaipėdoje veikia vienas valstybinis universitetas ir 2 valstybinės kolegijos. Klaipėdoje studijuoja apie 12 tūkst. studentų, t. y. 8,6 procento visų Lietuvos studentų, daugiausia iš Klaipėdos ir aplinkinių regionų (Telšių, Tauragės apskr.).

5.3. Klaipėdos universitetas (KU) – vienintelis Klaipėdoje veikiantis valstybinis universitetas. Studentų skaičius KU nuolat mažėja. Priimtų į pirmą kursą KU studentų skaičius per paskutinius 5 metus sumažėjo beveik 60 procentų, tai didžiausias kritimas iš visų Klaipėdos apskrities aukštųjų mokyklų. Padidinus minimalų konkursinį balą iki 4, minimalaus balo reikalavimo neatitiktų 52 procentai 2016 metais į KU įstojusių studentų. Tarp įstojusiųjų į KU konkursinį balą 7 ir daugiau surinko 13 procentų. Priimtų į pirmą kursą mokinių skaičius Klaipėdos apskrities profesinėse mokyklose per tą patį laikotarpį didėjo. Didžioji dalis KU studentų studijuoja pirmojoje pakopoje. Palyginti su kitais valstybiniais universitetais, KU antrosios ir trečiosios studijų pakopų studentų dalis yra viena mažiausių. Pagal šį rodiklį universitetą galima apibūdinti kaip į bakalauro studijas orientuotą universitetą. KU pirmojoje ir antrojoje studijų pakopose 2015 metais vyravo socialinių mokslų studijos (atitinkamai 49 ir 57 procentai), tačiau trečiojoje studijų pakopoje po trečdalį studentų sudaro socialinių ir biomedicinos mokslų studentai. Pastarieji pirmojoje studijų pakopoje sudaro 21 procentą, o antrojoje studijų pakopoje – tik 8 procentus studentų. Tik 53 procentai 2015 metais studijas baigusių KU absolventų 2016 metų sausio mėnesį dirbo pagal profesijas, kurioms priskiriamas aukštasis išsilavinimas (1–3 pagrindinėse LPK grupėse). Tai rodo didelę specialistų pasiūlos ir paklausos neatitiktį. 2016 metų ŠVIS duomenimis, du trečdaliai KU studentų moka už studijas. Tai daugiau negu vidutiniškai valstybiniuose universitetuose (apie 50 procentų). Nors daugumą įstojusiųjų į KU (daugiau kaip 80 procentų) sudaro Klaipėdos ir aplinkinių regionų abiturientai, tik apie ketvirtadalis Klaipėdos apskrities abiturientų, įstojusių į universitetus, pasirinko Klaipėdos universitetą, tai suponuoja nepakankamą atitiktį regiono poreikiams. Bazinio finansavimo dalis, skiriama universiteto ūkiui ir administravimui, 2016 metais sudarė 27 procentus ir buvo viena didžiausių tarp Lietuvos aukštųjų mokyklų. Universiteto dėstytojai,

dirbantys nepagrindinėje darbovietėje, 2016 metais sudarė 16,7 procento užimtų etatų. Universitetas turi 301 publikaciją „Web of Science“ duomenų bazėje per 2014–2016 metų laikotarpį. Publikacijų citavimo rodiklis (0,82) nedaug žemesnis už šalies vidurkį (0,98). Klaipėdos universitetui tenka 3 procentai Lietuvai skirtos EK dotacijos pagal programą „Horizontas 2020“ (2017 m. vasario 26 d. duomenimis). KU mokslinės veiklos lyginamoji analizė atskleidė, kad tik jūros mokslų ir technologijų mokslų jungtinis padalinys yra stiprus tarptautiniu mastu. Kitas mokslinis potencialas yra nežymus ir fragmentuotas, nes mokslo kryptių įvairovė – didelė. Silpniausiai įvertinti socialiniai mokslai (1 balas). Pastebėtina, kad KU sunkiai gali toliau veikti tokia pačia apimtimi, su išskaidyta ir nerezultatyvia moksline veikla visose srityse. Nors demografinė padėtis Klaipėdos regione yra mažiau neigiama negu vidutiniškai Lietuvoje, studentų teikiama pirmenybė profesiniam ir koleginiam sektoriui universitetui nepalieka galimybės toliau tęsti studijų veiklos socialinių ir humanitarinių mokslų srityje ir universitetą verčia susitelkti į turimas stiprybes. Ieškoti KU sinergijos su Klaipėdoje veikiančiomis kolegijomis yra netikslinga, nes kolegijų profilis skiriasi, jos nevykdo mokslinės veiklos, galinčios sustiprinti universitetą, taip pat tai yra stabiliai veikiančios institucijos. KU turi potencialą stiprinti mokslo ir studijų veiklas fizinių ir biomedicinos mokslų srityse, nes tai atitinka institucijos mokslinį ir regioninį potencialą bei Baltijos jūros regiono poreikius.

6. Šiaulių regiono valstybiniai universitetai:

6.1. Nuolatinių gyventojų skaičius ir gimstamumas Šiaulių apskrityje per 15 metų sumažėjo 25 procentais. Šiaulių apskritis – tarp daugiausia gyventojų dėl emigracijos prarandančių Lietuvos apskričių, dauguma emigrantų yra iki 40 metų amžiaus. Šiaulių apskrityje gyvena 9,6 procento Lietuvos gyventojų ir yra sukurama 7,2 procento viso Lietuvos BVP.

6.2. Šiauliuose veikia vienas valstybinis universitetas ir viena valstybinė kolegija. Kolegijų ir universitetų priimamų studentų skaičius yra mažesnis negu į profesines mokyklas priimamų mokinių skaičius.

6.3. Šiaulių universitetas (ŠU) – vienintelis universitetas Šiaulių regione ir į jį stoja daugiausia Šiaulių regiono abiturientai – daugiau kaip 70 procentų įstojusiųjų į ŠU buvo baigę Šiaulių regiono mokyklas. Tačiau vis mažesnė Šiaulių apskrities abiturientų, kurie renkasi studijas Lietuvos universitetuose, dalis pasirenka ŠU (2010 metais – 35 procentai, 2016 metais – 11 procentų). Kadangi Šiaulių regionas išsiskiria didžiausiu gimstamumo mažėjimu (– 25 procentai per paskutinius 15 metų) iš visų Lietuvos regionų, turinčių universitetus, o ŠU nepritraukia studentų iš kitų Lietuvos regionų ar užsienio (užsienio studentų dalis ŠU yra apie 5 kartus mažesnė negu visų valstybinių Lietuvos universitetų vidurkis), ŠU artimiausioje ateityje nebeturės pakankamai studentų, kad galėtų išlikti bent vidutinio dydžio (daugiau kaip 2 000 studentų) savarankišku universitetu. ŠU taip pat nėra į mokslą orientuotas universitetas. Tarp

2012–2015 metais ŠU baigusių studentų tik 0,3 procento sudarė doktorantai. Tai mažiausia doktorantų dalis tarp visų Lietuvos valstybinių universitetų. Taip pat svarbu, kad beveik pusė ŠU doktorantų yra edukologijos krypties doktorantai. Būtent edukologijos sritis yra pakankamai išplėtotą ŠU, pagal studentų skaičių ugdymo krypties studijose atsiliekama tik nuo LEU. Mažėjant studentų skaičiui ŠU, būtent ugdymo, edukologijos srityse yra daugiausia galimybių išlaikyti kokybišką studijų teikimą ir studentų pritraukimą. Tačiau orientuojantis į platesnį studijų sričių vystymo spektrą ir reikšmingai sumažėjus studentų skaičiui, ŠU galimybės išlikti savarankišku universitetu yra ribotos.

**VALSTYBINIŲ UNIVERSITETŲ VERTINIMAS PAGAL STUDIJŲ IR MOKSLO
VEIKLĄ**

Universitetas	Mokslo kokybę universitetuose atspindintys kriterijai			Studijų kokybę ir studentų skaičiaus dinamiką universitete parodantys kriterijai			Balų suma
	MTEPI veiklos apimtis ir lėšos (iki 5 balų)	Tyrėjų skaičius ir universitetų tarptautinės publikacijos (iki 6 balų)	Už ūkio subjektų MTEPI gautos lėšos (iki 4 balų)	Universiteto stipriosios studijų sritys (iki 5 balų)	Bendras studentų skaičius universitete (iki 6 balų)	Studentų priėmimo dinamika, įvedus minimalų konkursinį balą (iki 4 balų)	
Vilniaus universitetas	5	6	4	5	6	4	30
Kauno technologijos universitetas	4	2	4	3	3	3	19
Vilniaus Gedimino technikos universitetas	2	5	4	2	3	2	18
Lietuvos sveikatos mokslų universitetas	3	4	1	2	2	4	16
Vytauto Didžiojo universitetas	1	1	0,25	2	2	2	8,5
Mykolo Romerio universitetas	0,5	1	0,25	2	2	0	5,75
Klaipėdos universitetas	1	2	1	0,75	0,5	0,5	5,75
Aleksandro Stulginskio universitetas	0,75	1	1	0,75	0,5	0	4
Lietuvos edukologijos universitetas	0,5	0,5	0,25	0,75	0,5	1	3,5
Lietuvos sporto universitetas	0,25	1	0,25	0,75	0,5	0,5	3,25
Šiaulių universitetas	0,5	0,5	0,25	0,75	0,5	0,5	3

Duomenų šaltinis: Investicijų į aukštojo mokslo sistemą žemėlapis:
<http://www.smm.lt/web/lt/veikla/es-parama/20142020-m-es-fondu-investicijos-svietimui-ir-mokslui>